

КАФЕДРА ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ І МУЗИЧНОЇ ФОЛЬКЛОРИСТИКИ

НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ КОМПОЗИТОРСЬКІЙ ТВОРЧОСТІ кінця XX – XXI ст.

Освітній ступінь

«Магістр»

Курс	1
Семестр	1-2

Спеціальність

B5 «Музичне мистецтво»

Освітньо-професійна програма

«Музичне мистецтво»

Статус

Вибіркова

ECTS	6
Годин	180
Лекції/семінари	34
Семінари	34
Самостійна робота	112

Форма контролю

Залік

Інформація про викладача

ПІБ	Дерев'янченко О. О., кандидатка мистецтвознавства, доцентка кафедри історії української музики та музичної фольклористики Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.
Профіль викладача	ORCID: https://orcid.org/0000-0001-9498-5004 https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=B8AXr48AAAAJ
	ederevyanchenko2015@gmail.com

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою курсу є висвітлення творчості представників сучасних композиторських шкіл України періоду Незалежності в контексті провідних жанрових та естетико-стильових тенденцій розвитку світового музичного мистецтва.

Основними **завданнями** дисципліни є:

- усвідомити соціокультурні та естетико-стильові засади сучасного періоду розвитку української музичної культури;
- виявити характерні риси естетики та поезики окремих жанрових або стильових систем творчості;
- проаналізувати показові для розвитку певного жанру або естетико-стильової тенденції музичні твори;
- охарактеризувати творчість провідних митців сучасності різних композиторських шкіл України;
- створити об'єктивну картину розвитку української музики в пострадянський період в контексті світового музичного мистецтва кінця XX – XXI століття.

Вимоги до знань та вмінь. Студент повинен знати:

- основні тенденції жанрового та естетико-стильового розвитку українського музичного мистецтва періоду Незалежності, історичний та соціо-культурний контекст їх функціонування;
- особливості розвитку провідних жанрів українського музичного мистецтва кінця XX – XXI століття;
- творчість провідних композиторів та специфіку відтворення певної жанрової та естетико-стильової тенденції в творчості митця;
- передбачені програмою музичні твори різних жанрів, створені представниками різних композиторських шкіл України.

вміти:

- визначити основні тенденції жанрового та естетико-стильового розвитку українського музичного мистецтва пострадянського періоду; навести художні приклади, що їх демонструють;
- проводити паралелі розвитку українського та світового музичного мистецтва, аналогії з розвитком інших видів українського мистецтва;
- висвітлити історичне підґрунтя, прослідкувати генезис формування певних жанрових та естетико-стильових тенденцій;
- назвати та охарактеризувати типологічні різновиди провідних жанрів українського музичного мистецтва кінця XX – XXI століття;
- виявити особливості естетики та стилю творчості видатних представників сучасної української музичної культури;
- проаналізувати сучасний музичний твір з точки зору художньої концепції, композиції, драматургії, рис стилістики; оцінити його естетико-художні якості;
- адекватно розуміти та використовувати термінологію й аналітичний інструментарій сучасних мистецтвознавчих студій.

Добір музичних творів для ознайомлення та аналізу зумовлений прагненням висвітлити творчість представників різних композиторських шкіл України та основні тенденції жанрового й стильового розвитку, рівнем художності самих творів та мірою доступності фоно-, відео- і нотографічних джерел. Списки музичних творів та музикознавчої літератури можуть змінюватись відповідно до конкретних умов ведення курсу, залежно від спеціалізації.

Програмні компетентності

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії
- ЗК 9. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК):

- СК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.
- СК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.
- СК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській / композиторській / педагогічній діяльності.
- СК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

СК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

СК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного/навчального матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

Програмні результати навчання

ПРН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

ПРН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та педагогічних інтерпретацій.

ПРН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПЕРЕЛІК ТЕМ

Модуль І. Творчість композиторів Центральної України в контексті естетико-стильових та жанрових тенденцій епохи

Змістовий модуль 1. Тенденції розвитку української музичної культури кінця ХХ – ХХІ століття

Тема 1. Вступ до курсу. Світоглядні та соціокультурні чинники розвитку української музичної культури кін. ХХ – ХХІ ст.

Тема 2. Загальна характеристика тенденцій жанрового та стильового розвитку.

Змістовий модуль 2. Київська композиторська школа

Тема 3. Жанрово-стильова панорама творчості сучасних київських композиторів.

МОДУЛЬ ІІ. Творчість композиторів Західної, Південної та Східної України

Змістовий модуль 1. Львівська композиторська школа

Тема 4. Історичні та соціокультурні аспекти розвитку.

Тема 5. Жанрово-стильова панорама творчості сучасних львівських композиторів.

Змістовий модуль 2. Одеська композиторська школа

Тема 6. Історичні та соціокультурні аспекти розвитку.

Тема 7. Жанрово-стильова панорама творчості сучасних одеських композиторів.

Змістовий модуль 3. Харківська композиторська школа

Тема 8. Історичні та соціокультурні аспекти розвитку.

Тема 9. Жанрово-стильова панорама творчості сучасних харківських композиторів.

Змістовий модуль 4. Творчість композиторів Донеччини, Дніпропетровщини та Криму

Тема 10. Музика композиторів Донеччини.

Тема 11. Музика композиторів Дніпропетровщини.

Тема 12. Музика композиторів Криму.

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Теоретичне лекційне навчання, семінарські заняття та самостійна робота.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу Messenger.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

З метою визначення рівня та якості знань і практичних навичок, набутих у процесі засвоєння курсу «Новітні тенденції в українській музиці кін. XX-XXI ст.», у навчальному плані передбачено диференційований залік у кінці навчального року.

ЗАЛІКОВІ ВИМОГИ

Формою підсумкового контролю якості навчання є складання усного заліку. Якість відповіді оцінюється за стобальною шкалою оцінювання.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Участь у обговореннях та доповнення на семінарах	20
2.	Конспект першоджерел, що допомагають глибше зрозуміти тему / есе на тему	5
3.	Презентація досліджень за обраною тематикою	15
4.	Відвідування лекцій	10
5.	Залік	50
	Всього	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань та вмінь студента здійснюється за наступними параметрами:

1. Знання історико-культурологічного матеріалу.
2. Оцінка соціокультурних умов розвитку музичного мистецтва на певному історичному етапі.
3. Вміння надати загальну панораму музичного мистецтва певного періоду.
4. Знання історії розвитку основних музичних жанрів.
5. Знання основних персоналій, подій і фактів історії музики в межах програми.
6. Знання музичних творів у межах програми.
7. Уміння порівнювати та узагальнювати музичні явища.
8. Володіння методикою музичного аналізу.
9. Уміння скласти логічний план відповіді.
10. Уміння навести музичні приклади.

Оцінка «відмінно» («А», 90–100 балів):

1. Глибоке знання історико-культурологічного матеріалу.
2. Глибока оцінка соціокультурних умов розвитку музичного мистецтва на певному історичному етапі.
3. Відмінне вміння надати загальну панораму музичного мистецтва певного періоду.
4. Глибоке знання історії розвитку основних музичних жанрів
5. Глибоке знання основних персоналій, подій і фактів історії музики в межах програми.
6. Глибоке знання музичних творів у межах програми.
7. Відмінне вміння порівнювати та узагальнювати музичні явища.
8. Відмінне володіння методикою музичного аналізу.
9. Відмінне вміння скласти логічний план відповіді.
10. Відмінне вміння навести приклади музичних творів.

Оцінка «добре» («В» 82– 89):

1. Добре знання історико-культурологічного матеріалу.
2. В цілому правильна оцінка соціокультурних умов розвитку музичного мистецтва на певному історичному етапі.
3. Добре вміння надати загальну панораму музичного мистецтва певного періоду.
4. Добре знання історії розвитку основних музичних жанрів.
5. Добре знання основних персоналій, подій і фактів історії музики в межах програми.
6. Добре знання музичних творів у межах програми.
7. Добре вміння порівнювати та узагальнювати музичні явища.
8. Добре володіння методикою музичного аналізу.
9. Добре вміння скласти логічний план відповіді.
10. Добре вміння навести приклади музичних творів.

Оцінка «добре» («С» 74–81):

1. Достатньо добре знання історико-культурологічного матеріалу.
2. Частково правильна оцінка соціокультурних умов розвитку музичного мистецтва на певному історичному етапі.
3. Достатньо добре вміння надати загальну панораму музичного мистецтва певного періоду.
4. Достатньо добре знання історії розвитку основних музичних жанрів.
5. Достатньо добре знання основних персоналій, подій і фактів історії музики в межах програми.
6. Достатньо добре знання музичних творів у межах програми.
7. Достатньо добре вміння порівнювати та узагальнювати музичні явища.
8. Достатньо добре володіння методикою музичного аналізу.
9. Достатньо добре вміння скласти логічний план відповіді.
10. Достатньо добре вміння навести приклади музичних творів.

Оцінка «задовільно» («D» 64–73):

1. Задовільне знання історико-культурологічного матеріалу.
2. Нестійка оцінка соціокультурних умов розвитку музичного мистецтва на певному історичному етапі.
3. Певне вміння надати загальну панораму музичного мистецтва певного періоду.
4. Задовільне знання історії розвитку основних музичних жанрів
5. Задовільне знання основних персоналій, подій і фактів історії музики в межах програми.
6. Задовільне знання музичних творів у межах програми.
7. Задовільне вміння порівнювати та узагальнювати музичні явища.
8. Задовільне володіння методикою музичного аналізу.
9. Задовільне вміння скласти логічний план відповіді.
10. Задовільне вміння навести приклади музичних творів.

Оцінка «задовільно» («E» 60–63):

1. Часткове знання історико-культурологічного матеріалу.
2. Часткова та неточна оцінка соціокультурних умов розвитку музичного мистецтва на певному історичному етапі.
3. Частково сформоване вміння надати загальну панораму музичного мистецтва певного періоду.
4. Часткове знання історії розвитку основних музичних жанрів
5. Фрагментарне знання основних персоналій, подій і фактів історії музики в межах програми.
6. Часткове знання музичних творів у межах програми.
7. Частково сформоване вміння порівнювати та узагальнювати музичні явища.
8. Часткове володіння методикою музичного аналізу.
9. Логічний план відповіді має суттєві недоліки.

10. Часткове вміння навести приклади музичних творів.
Оцінка «незадовільно» («FX» 35–59):

Слабке знання історико-культурологічного матеріалу.

1. Відсутня оцінка соціокультурних умов розвитку музичного мистецтва на певному історичному етапі.
2. Невміння надати загальну панораму музичного мистецтва певного періоду.
3. Незнання історії розвитку основних музичних жанрів
4. Незнання основних персоналій, подій і фактів історії музики в межах програми.
5. Незнання музичних творів у межах програми.
6. Невміння порівнювати та узагальнювати музичні явища.
7. Не володіння методикою музичного аналізу.
8. Невміння скласти логічний план відповіді.
9. Невміння навести приклади музичних творів.

Оцінка «незадовільно» («F» 1–34):

Студент не опанував навчальний матеріал, не відвідував заняття, не здавав семінари, не виконував завдання для самостійної роботи. Відповіді на всі поставлені запитання фрагментарні або взагалі відсутні. Компетентності не сформовані, програмні результати не досягнуті.

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь студентів у міжнародних та вітчизняних конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, відвідування культурно-мистецьких заходів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Берегова О. М. Інтеграційні процеси в музичній культурі України XX – XXI ст.: монографія. Київ: Інститут культурології НАМ України, 2013. 232 с.
2. Берегова О. М. Тенденції постмодернізму в українській камерній музиці 80–90-х рр. XX сторіччя: монографія. Київ, 1999. 140 с.
3. Вербицька-Шокот І. В. Жанр реквієму в хоровій творчості українських композиторів порубіжжя тисячоліть: автореф. дис. канд. мист.: спец. 17.00.03. Харків, 2007. 17 с.
4. Герасимова-Персидська Н. О. Нове в музичному хронотопі кінця тисячоліття // Українське музикознавство. Вип. 28. Київ, 1998. С. 32–39.
5. Гриця С. Й. Леся Дичко в житті і творчості. Дрогобич: Посвіт, 2012. 272 с.
6. Драч І. С. Харківська композиторська школа: доля і позиція в культурі. URL: <http://jgreenlamp.narod.ru/charc.htm>.
7. Драч І. С. Композитор Віталій Губаренко. Аспекти вияву творчої індивідуальності: монографія. Харків: Акта, 2021. 362 с.
8. Заранський В. І. Український скрипковий концерт: навч. посіб. Львів: Сполом, 2003. 222 с.
9. Зінкевич О. С. Українська симфонія 1970—1980-х років. Генетико-типологічний аспект. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2023. 223 с.
10. Кияновська Л. О. Галицька музична культура XIX–XX ст.: навч. посібник. Чернівці: Книги–XXI, 2007. 424 с.
11. Кияновська Л. О. Мирослав Скорик: людина і митець: монографія. Львів, 2008. 588 с.
12. Кияновська Л. О. Сад пісень Івана Карабиця: монографія. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2017. 288 с.

- 13.Кияновська Л. О. Соціокультурна парадигма Львівської композиторської школи // Музика в просторі сучасності : Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Вип. 68. Київ, 2007. С. 38–47.
- 14.Кияновська Л. О. Який сьогодні стиль на дворі? // Науковий вісник НМАУ. Вип. 119: Наукові діалоги з Н. О. Герасимовою-Персидською. Київ, 2017. С. 65–90.
- 15.Козаренко О. Феномен української національної музичної мови. Львів : Наукове товариство ім. Т. Шевченка, 2000. 285 с.
- 16.Корній Л. П., Сюта Б. О. Українська музична культура. Погляд крізь віки. Київ : Муз. Україна, 2014. 592 с.
- 17.Кравченко А. І. Культурологічні виміри камерно-інструментального мистецтва Одеси (кінець ХХ – початок ХХІ століть) : монографія. Київ : НАКККиМ, 2015. 216 с.
- 18.Овсяннікова-Трель О. «Нова простота» як системний жанрово-стильовий феномен в сучасному музичному мистецтві. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 448 с.
- 19.Розенберг Р. Л. Одеська композиторська школа. Одеса : Астропринт, 2013. 328 с.
- 20.Северинова М. Ю. Архетипи в культурі у проекції на творчість сучасних українських композиторів : монографія. Київ : НАКККиМ, 2013. 300 с.
- 21.Северинова М. Ю. Художньо-світоглядні традиції у творчості українських композиторів 80–90-х років ХХ ст. : автореф. дис ... канд. мист. : спец. 17.00.01. Київ, 2002. 20 с.
- 22.Соломонова О.Б. Специфіка національної ідентифікації в українській академічній музиці від Миколи Лисенка до сучасності // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Вип. 141. Київ, 2024. С. 8–25.
- 23.Станіславська К. І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури: монографія. Київ : НАКККиМ, 2016. 352 с.
- 24.Сюта Б. О. Музична творчість 1970–1990-х років: параметри художньої цілісності. Київ : Грамота, 2006. 256 с.
- 25.Сюта Б. О. Проблеми організації художньої цілісності в українській музиці другої половини ХХ століття : монографія. Київ, 2004. 120 с.
- 26.Тукова І. Г. Музика та природознавство. Взаємодія світів в умонастроях епох ХVІІ–початок ХХІ століття. Харків : «Акта», 2021. 456 с.
- 27.Ущапівська О. М. Культурно-мистецьке життя Донеччини (кінець ХІХ –початок ХХІ ст.) : монографія. К. : Вид. ПАРАПАН, 2011. 480 с.
28. Щетинський О. Лінії – перехрестя – акценти. Композитор Леонід Грабовський : бесіди, статті, матеріали. Харків : «Акта», 2017. 780 с.